Mokřady - ochrana a management z.s.
Popice 79, 586 01 Jihlava, IČO 22763198
www.mokrady.wbs.cz

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

z činnosti spolku

Mokřady – ochrana a management

v roce 2018

Jaromír Maštera

prosinec 2018

Činnost spolku „Mokřady – ochrana a management“ byla v roce 2018 finančně podpořena z dotačních programů Program péče o krajinu (MŽP), Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (MŽP), Ochrana biodiverzity (ČSOP, MŽP a Lesy ČR s.p.), Rozvoj pozemkových spolků (ČSOP, MŽP), od Statutárního města Jihlava, Kraje Vysočina a od dalších dárců (Mgr. Brož, Ing. Dokulil, Ing. Zedník). Děkujeme!

Děkujeme též všem vlastníkům pozemků, kteří nám umožnili realizaci opatření na svých pozemcích v roce 2018 – jmenovitě jde o města Jihlava, Stříbro a Rokycany, městyse Kamenice u Jihlavy a Křižanov, obce Lavičky, Pozdeň, Vílanec, Nadějov, Lhota (u St. Boleslavi) a Pavlov (u Stonařova), Státní pozemkový úřad, Český svaz ochránců přírody, Královskou kanonii premonstrátů na Strahově, pana Ing. Karbuse, paní Dudovou, pana Mitisku, pana Ing.Uhlíře, paní Ing. Pavlíkovou, pana Berana, paní Artlovou, pana Artla a pana Mgr. Mikulku.

Za dobrou spolupráci děkujeme zejména Pobočce ČSO na Vysočině, ZOO Jihlava, Gymnáziu AdFontes, ZŠ Otokara Březiny v Jihlavě, skupině go-offroad, ČSOP Jihlava, městu Jihlava, obci Kostelní Myslová, obci Pavlov, obci Lavičky, obci Hodice, spolku Jihlava-Pístov, ZŠ a MŠ Dušejov, ZŠ a MŠ Kamenice, spolku Naše příroda, Save the Frogs! a Muzeu na demarkační linii Rokycany.

Viz též: http://mokrady.wbs.cz/Spolupracujeme.html

Závěrečná zpráva spolku Mokřady – ochrana a management 2018

Mgr. Jaromír Maštera
Jihlava, prosinec 2018

OBSAH:

1. ÚVOD # 4
2. PŘEHLED ČINNOSTI V ROCE 2018 # 4
2.1 Záchranné transfery obojživelníků a údržba zábran # 4
2.2 Průzkumy a kontroly lokalit # 6
2.3 Jednání s vlastníky, úřady a odborníky # 6
2.4 Zpracování a projednání manipulačních řádů # 7
2.5 Akce pro veřejnost a přednášky # 8
2.6 Ocenění naší práce # 17
2.7 Informační panely a zpřístupnění lokalit # 17
2.8 Internetové stránky # 18
2.9 Praktická péče o mokřady a rybníky # 19
2.9.1 Rančířovský Okrouhlík # 20
2.9.2 Pístovské mokřady # 21
2.9.3 Lesnovské mokřady # 22
2.9.4 Pávovský rybníček # 24
2.9.5 Hliniště # 24
2.9.6 Ochoz # 25
2.9.7 Dolní Bradlo # 26
2.9.8 Jezírko Rosička # 27
2.9.9 VVP Stříbro # 28
2.9.10 VVP Rokycany # 29
2.9.11 Jelení hora # 30
2.9.12 Nádrž na Skalce – mokřadní učebna # 31
2.9.13 Hosovské rybníčky # 33
2.9.14 Čertovina # 34
2.9.15 Rameno Okrouhlík # 34
2.9.16 Nad Ovčírnou # 35
2.9.17 Svatý Antonínek # 35
2.9.18 Mokřady u Bakovského potoka # 36
2.9.19 U Brůdku # 36
2.9.20 Mukařka # 37
2.9.21 Popický rybník # 37
2.9.22 Na hranici - lesní tůň u Popic # 38
2.9.23 Brejlovský rybník # 39
2.9.24 Mokřadní učebna Kalvárie # 39
2.9.25 V Seči # 40
2.9.26 Mokřady v Řehořově # 40
2.9.27 Pastouška – Žleby # 41
2.9.28 Olšinský rybník # 41
2.9.29 Nadějovské nivy # 42
2.9.30 U Měšína # 42
3. VÝSLEDKY PRÁCE 2018 # 43
4. VÝHLED NA DALŠÍ ROKY # 52

1. ÚVOD

Spolek Mokřady – ochrana management z.s. (dále jen „Mokřady“) měl i v sedmém roce své existence poměrně bohatou činnost. Spolek Mokřady organizoval a prováděl záchranné transfery obojživelníků a údržbu trvalých zábran, prováděl a organizoval průzkumy a kontroly svých lokalit, jednal s vlastníky, úřady a odborníky, upravoval a projednával manipulační řády rybníků v lokalitách ve své péči, realizoval řadu přednášek a akcí pro veřejnost, aktivně se účastnil dalších akcí pro veřejnost, provozoval internetové stránky s osvětovou funkcí, umístil nový informační panel a staral se o ty z předchozích let, zpřístupnil lokality pro veřejnost a prováděl péči o řadu mokřadních lokalit (včetně rybníků), prostřednictvím svého pozemkové spolku. Celkem bylo na 30 zájmových lokalitách v roce 2018 odpracováno nejméně 1 500 hodin a na realizaci se podílelo minimálně 100 osob (členové, spolupracující organizace, školy a osoby, veřejnost).

Spolek Mokřady měl na konci roku 2018 jednadvacet členů.

2. PŘEHLED ČINNOSTI V ROCE 2018

2.1 Záchranné transfery obojživelníků a údržba zábran

V roce 2018 jsme organizovali a realizovali záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták, zajišťovali migraci obojživelníků u Jarošovského Kacíře u Myslibořic a prováděli údržbu trvalých zábran u Panského rybníka u Kamenice.

Záchranné transfery u Svitáku

Záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták u Dušejova probíhaly v roce 2018 opět za spolupráce z.s. Mokřady, ZŠ a MŠ Dušejov, ČSOP Jihlava a místních dobrovolníků. Transfery byly finančně podpořeny ČSOP a MŽP v rámci programu Ochrana biodiverzity.
Instalaci dočasných zábran s odchytovými nádobami prováděli členové Mokřadů, ČSOP Jihlava a několik místních dobrovolníků, vlastní záchranné transfery pak prováděli členové Mokřadů a zejména děti a učitelé ze ZŠ a MŠ Dušejov. V letošním roce bylo přeneseno 1330 jedinců obojživelníků – zejména ropuchy obecné, ale také blatnice skvrnité, skokani hnědí, skokani krátkonozí, čolci obecní a rosnička.

Obr. 1: Budování zábran u Svitáku – zatloukání první řady kolíků (březen 2018)

Zajištění a sledování migrace obojživelníků u Jarošovského Kacíře

V lokalitě Jarošovský Kacíř u Myslibořic se připravují trvalé zábrany. Letos jsme zde instalovali pouze naváděcí zábrany do propustku, bez záchranných přenosů. Dále jsme prováděli průzkum obojživelníků v rybníku a sledování mortality a úspěšnosti dočasných zábran – ta byla poměrně vysoká, protože počty přejetých jedinců v úseku ošetřeném zábranami byl minimální. Práce byly finančně podpořeny Krajem Vysočina.

Obr. 2: Navedení do propustku u silnice nad Jarošovským Kacířem (březen 2018)

Údržba a sledování trvalých zábran u Kamenice

U Panského rybníka u Kamenice jsou od roku 2014 trvalé zábrany a ZŠ Kamenice zde provádí každoroční sledování funkčnosti. V roce 2018 bylo nutné provést údržbu a doplnění zábran o zatočené konce proti směru tahu. Za pomoci křovinořezu, pákových nůžek a rýčů jsme provedli vyčištění celé trasy zábran a instalovali jsme plechové doplnění zábran. Také jsme přemístili informační panel na lepší místo. Práce finančně podpořil Kraj Vysočina.

Obr. 3: Výsledná podoba konce zábran ve směru ke Kamenici a straně od polí (červenec 2018)

2.2 Průzkumy a kontroly lokalit

Členové spolku Mokřady provádějí a organizují průzkumy lokalit každoročně ve třech úrovních. Jde o prvotní průzkumy lokalit, kde lokalitu hodnotí s ohledem na její význam a lokalizaci opatření, provádějí fotodokumentaci a zkušební výkopy rýčem v případě plánování tůní. Dále jde o průzkumy a kontroly lokalit, kde provádějí namátkově v průběhu roku na starších i nových lokalitách sledování různých skupin organismů a pak také o průzkumy, které provádějí v průběhu vlastních managementových opatření.

Nejdůležitějšími průzkumy jsou pak botanické a zooologické před zahájením péče na lokalitách nebo po 5 a více letech od realizace. V roce 2018 byly prováděny průzkumy na osmi lokalitách, konkrétně šlo o průzkumy rostlin (Tomáš Berka, Jan Oulehla), motýlů (Ivo Dvořák), vodních brouků a vážek (Petr Hesoun) a sociálních blanokřídlých (Klára a Pavel Bezděčkovi). Průzkumy proběhly v lokalitách Pístovské mokřady, Popický rybník, Popická pískovna, Ochoz, U Měšína, Hulišťata, mokřad pod Ředkovským mlýnem a mokřady u Zbinoh.

Biologické průzkumy byly finančně z části podpořeny ČSOP a MŽP v rámci programu Ochrana biodiverzity, zčásti jsme je hradili z vlastních zdrojů členů spolku. Všechny prvotní a průběžné průzkumy pak provádíme zcela bez dotačních příspěvků.

Obr. 4: Kontrola a orientační průzkum obojživelníků v rameni Okrouhlík u S.Boleslavi (duben 2018)

2.3 Jednání s vlastníky, úřady a odborníky

Tak jako v předchozích letech jsme jednali v průběhu roku 2018 s různými vlastníky, úřady a odborníky. Jednání probíhala písemnou formou, osobními kontakty a společnými jednáními v terénu. S žádostmi o souhlasy s realizací opatření a dlouhodobějšími dohodami o užívání (výpůjčky, nájmy atd.) oslovujeme obce, města, stát i soukromé vlastníky. Tato významná činnost je prováděna členy Mokřadů téměř vždy zdarma, na vlastní náklady. Jen minimální část aktivit byla podpořena v rámci programu ČSOP na podporu rozvoje pozemkových spolků.

Obr. 5: Společná návštěva lokality s vlastníky - mokřad Proutnice ve středních Čechách (únor 2018)

2.4 Zpracování a projednání manipulačních řádů rybníků

V průběhu roku 2018 jsme upravovali a dopracovávali manipulačně provozní řády na rybníky v naší péči. Bylo nutné provést aktualizaci řádu na rybník Kulatina a dokončit řády na rybníky V Seči dolní a Luční. Manipulační řád na Luční rybník jsme dále projednali s úřady a byl i schválen. Tyto práce probíhaly na naše vlastní náklady.

Obr. 6: Rybník V Seči dolní byl po letnění letos plný života (květen 2018)

2.5 Akce pro veřejnost a přednášky

V roce 2018 jsme pořádali opět několik akcí pro veřejnost a také jsme zajišťovali několik přednášek. Mezi nejvýznamnější patřily již tradiční akce „Pojďte s námi za žábami“, exkurze k Mezinárodnímu Dni ochrany žab (Žabí den) a bagrování pro veřejnost. Aktivně se též účastníme různých jiných akcí, které sami nepořádáme (zajišťujeme zde část programu).

Následuje přehled všech akcí, kterých bylo celkem 17:

leden 2018

- přednáška Jaromíra Maštery o obojživelnících Vysočiny a jejich ochraně v Humpolci

březen 2018

- úpravy mokřadu (nové tůně, úprava průlehu stávající tůně) nad Ovčírnou u Uhřínovic, spolu se studenty z Prahy a ZŠ Otokara Březiny z Jihlavy

duben 2018

- přednáška Jaromíra Maštery o larvách a snůškách obojživelníků a praktické ochraně obojživelníků na Přírodovědecké fakultě ČZÚ v Praze
- Mokřadní hry na Dni Země v ZOO Jihlava – stanoviště o mokřadech s přírodovědnými hrami pro děti a postery o mokřadech; spolupráce se ZOO Jihlava (minimálně desítky návštěvníků stanoviště)
- Žabí den na Hliništi – terénní exkurze pro veřejnost k „Save the Frogs Day“ (Mezinárodní den ochrany žab) v Pavlově u Stonařova, s ukázkou obojživelníků a hrou pro děti, zakončená občerstvením u ohně (cca 40 účastníků)

květen 2018

- exkurze s ukázkami živočichů a rostlin a kopáním nové tůně v lokalitě Popický rybník, s jihlavským Gymnáziem Ad Fontes (15 účastníků)
- exkurze po lokalitách Dolní Bradlo a Lesnovské mokřady pro studenty a studentky z Přírodovědecké fakulty ČZÚ v Praze (10 účastníků)
- exkurze s ukázkami obojživelníků a dalších mokřadních organismů pro spolek Osada Okrouhlík - do lokality Popický rybník, zakončení opékáním buřtů (25 účastníků)
- Slavnostní otevření zrevitalizovaného mokřadu nad Kulatinou na Lesnově, stylově za vytrvalého deště – za účasti zástupců města Jihlavy, kraje Vysočina, AOPK ČR, Správy městských lesů Jihlava, spolupracujících jihlavských škol a dalších (cca 30 účastníků)
- Pojďte s námi za žábami! – exkurze s ukázkami živých obojživelníků a žabími hrami, na Lesnovských mokřadech, s opékáním buřtů na závěr (min. 150 účastníků)
- přednáška Jana Dvořáka o obojživelnících v jihlavské ZŠ Seifertova

červen 2018

- mokřadní stanoviště na Dětském dnu na Rančířovském tankodromu

září 2018

- oficiální zahájení prací na revitalizaci nádrže na Skalce v Jihlavě (budoucí Mokřadní učebny Skalka), za účasti ministra životního prostředí Mgr. Richarda Brabce
- obnova tůní v mokřadní učebně Kalvárie v Jihlavě, spolu se ZŠ Otokara Březiny (15 účastníků)
- bagrování pro veřejnost na offroad akci na Pístovských mokřadech; spolupráce s go-offroad (min. desítky účastníků na našem stanovišti)

říjen 2018

- Společné bagrování tůní 5t bagrem u Dolního Bradla (min. 30 účastníků)
- hloubení nové tůně a obnova stružky v lokalitě Rančířovský Okrouhlík – s jihlavským Gymnáziem Ad Fontes (15 účastníků)

Pouze tři z uvedených akcí pro veřejnost byly částečně nebo úplně finančně podpořeny. Většina akcí (včetně těch všech největších) byla realizována členy spolku Mokřady zdarma v jejich volném čase a na jejich náklady, odměnami (svými časopisy) přispěl spolek Naše příroda.

Děkujeme všem co nám pomáhali se zajištěním aktivit na akcích pro veřejnost!

Obr. 7: Hloubení nové tůně a úpravy stávající tůně v lokalitě Ovčírna (březen 2018)

Obr. 8: Přednáška o snůškách obojživelníků na PřF ČZU v Praze (duben 2018)

Obr. 9: Část mokřadních her na Dni Země v ZOO Jihlava (duben 2018)

Obr. 10: Žabí hra a lov vodních živočichů na Žabím dni na Hliništi (duben 2018)

Obr. 11: Ukázky obojživelníků během Žabího dne na Hliništi (duben 2018)

Obr. 12: Hloubení nové tůně na Popickém mokřadu s AdFontes (květen 2018)

Obr. 13: Exkurze pro ČZU na Lesnovské mokřady (květen 2018)

Obr. 14: Exkurze s ukázkami na mokřady u Popického rybníka (květen 2018)

Obr. 15: Symbolické otevření zrevitalizovaného mokřadu nad Kulatinou (květen 2018)

Obr. 16: Slavnostní přípitek při otevření mokřadu nad Kulatinou s RNDr. Pelcem (květen 2018)

Obr. 17: Exkurze s Čolkem Horským během akce Pojďte s námi za žábami! na Lesnově (květen 2018)

Obr. 18: Odchyt živočichů a žabí hra na stejné akci, s Čolkem Velkým (říjen 2017)

Obr. 19: Povídání o vzácných zvířatech na tankodromu během Dětského dne (červen 2018)

Obr. 20: Ministr životního prostředí oficiálně zahájil práce na mokřadní učebně Skalka (září 2018)

Obr. 21: Obnova zazemněných tůní v mokřadní učebně Kalvárie se ZŠ O. Březiny (září 2018)

Obr. 22: Společné bagrování minibagříkem na offroad akci na Pístovských mokřadech (září 2018)

2.6 Ocenění naší práce

V prosinci 2018 jsme převzali z rukou paní primátorky Cenu Rady města Jihlavy za péči o přírodu v Jihlavě, pořádání akcí pro veřejnost a vybudování nové mokřadní učebny na Skalce. Moc děkujeme městu za tuto cenu i za dosavadní dobrou spolupráci a budeme se snažit v naší práci pokračovat.

Obr. 23: V gotické síni radnice jsme převzali Cenu Rady města Jihlavy (prosinec 2018)

2.7 Informační panely a zpřístupnění lokalit

V roce 2018 jsme vytvořili a osadili nový oboustranný **informační panel na Lesnovské mokřady**. Infopanel byl finančně podpořen ČSOP v rámci podpory rozvoje pozemkových spolků. Dále jsme provedli opravu panelu u Rančířovského Okrouhlíku a kosením jsme udržovali přístupové stezky a okolí dalších panelů. Kromě klasických informačních panelů dále umisťujeme na téměř všech lokalitách jednoduché informační cedule pro veřejnost formátu A4. Zveme tímto všechny k návštěvě lokalit v naší péči!

Obr. 24: Usazování infopanelu o mokřadech a péči o Lesnovské mokřady (listopad 2018)

2.8 Internetové stránky

Členové výboru spolku Mokřady provozují internetové stránky **www.mokrady.wbs.cz** a **www.obojzivelnici.wbs.cz**. Stránky spolku obsahují kromě přehledu našich aktivit i různé informace o mokřadech, tůních, jsou zde k dispozici různé prezentace a literatura týkající se mokřadů, ochrany a péče o ně. Stránky obojživelníci ČR se snaží informovat o všem důležitém ohledně této velmi ohrožené skupiny živočichů.

Obr. 25: Úvodní stránka webu z.s. Mokřady – ochrana a management na konci roku 2018

Obr. 26: Úvodní stránka webu Obojživelníci ČR na konci roku 2018

2.9 Praktická péče o mokřady a rybníky

Spolek Mokřady – ochrana a management se ve své činnosti zaměřuje zejména na **zadržení vody v krajině** a **podporu populací nejohroženějších druhů obojživelníků**, zejména pak kuňky ohnivé, kuňky žlutobřiché, čolka velkého, skokana ostronosého a ropuchy krátkonohé.

V roce 2018 členové Mokřadů prováděli opatření na 30 lokalitách – Rančířovský Okrouhlík, Pístovské mokřady, Lesnovské mokřady, Pávovský rybníček, Hliniště, Ochoz, Dolní Bradlo, Rosička, VVP Stříbro, VVP Rokycany, Jelení hora, Skalka, Hosovské rybníčky, Čertovina, Rameno Okrouhlík, Ovčírna, Svatý Antonínek, Mokřady u Bakovského, U Brůdku, Mukařka, Popický rybník, Na hranici - Lesní tůň u Popic, Brejlovský rybník, Kalvárie, V Seči, Mokřady v Řehořově, Žleby - Pastouška, Olšinský rybník, Nadějovské nivy a U Měšína.

Na osmi lokalitách bylo prováděno pouze kosení, na ostatních šlo o více různých opatření nebo o jiná opatření než kosení. Péče o lokality (management) je zaštítěna akreditovaným pozemkovým spolkem Mokřady. Celkem bylo na lokalitách v péči spolku odpracováno v roce 2018 nejméně 1 500 hodin.

Činnost pozemkového spolku Mokřady (péči o mokřady) v roce 2018 finančně podpořilo zejména Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím dotačních programů „Program péče o krajinu“ (PPK) a „Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny“ (POPFK), dále ČSOP v rámci podpory rozvoje pozemkových spolků a Ochrany biodiverzity, Statutární město Jihlava, Kraj Vysočina, a v menší míře také soukromí dárci. Děkujeme! Poměrně velká část prací na lokalitách v roce 2018 byla, podobně jako v minulých letech, prováděna členy spolku Mokřady zdarma, na jejich vlastní náklady.

Opatření na jednotlivých zájmových lokalitách prováděli členové a spolupracovníci našeho spolku, na některých lokalitách i ve spolupráci s veřejností. Všem tímto děkujeme! Děkujeme též majitelům pozemků, kteří nám umožnili realizaci našich opatření!

Obr. 27: Velká tůň nad Kulatinou 9 měsíců od vybudování (srpen 2018)

2.9.1 **Rančířovský Okrouhlík** (Rančířov)

O mokřady nad Rančířovský Okrouhlíkem pečujeme od roku 2009. V roce 2018 jsme zde za podpory Programu péče o krajinu provedli ruční mozaikovité kosení na celkové ploše 3 800 m^2 a spolu s Gymnáziem AdFontes jsme zde ručně zbudovali novou menší tůň a napájecí stružku. Za spolupráci též děkujeme ČSOP Jihlava.

Obr. 28: Mozaikovité kosení luk nad Rančířovským Okrouhlíkem (červenec 2018)

Obr. 29: Nová tůň a napájecí stružka od AdFontes nad Ranč. Okrouhlíkem (říjen 2018)

2.9.2 **Pístovské mokřady** (Pístov u Jihlavy)

Na Pístovských mokřadech provádíme péči již od roku 2008. Za podpory Programu péče o krajinu jsme zde v roce 2018 prováděli mozaikovité ruční kosení na celkové ploše 2 800 m^2. Dále byly skupinou go-offroad prováděny řízené jízdy offroadů a udělali jsme menší prořezávky dřevin u několika tůní. Strojně jsme také obnovili několik drobných tůní a vyhloubili jsme nové tůně 100 a 50 m^2. Strojně jsme strhli drn na dvou plochách o celkové výměře cca 600 m^2, v nichž jsme i vytvořili několik drobných tůní. Lokalita je v užívání Pobočky ČSO na Vysočině, spolek Mokřady je kolektivním členem ČSO a o lokalitu se stará.

Obr. 30: Prořezávka dřevin u jedné z tůní na Pístovských mokřadech (leden 2018)

Obr. 31: Strojní stržení drnu s vytvořením drobných tůní na Pístovských mokřadech (říjen 2018)

2.9.3 Lesnovské mokřady (Bedřichov u Jihlavy)

Na Lesnovských mokřadech jsme zahájili péči u rybníka Kulatina v roce 2013 a u Lučního rybníka v roce 2016. V roce 2018 jsme zde za podpory programu Ochrana biodiverzity (ČSOP) ručně mozaikovitě pokosili louky a část rákosiny na více místech lokality o celkové výměře 3200 m^2, zdarma pak byla provedena menší prořezávka u Kulatiny. Ve zrevitalizované části nad Kulatinou jsme prováděli drobné úpravy a vylepšení a doplnili jsme zde 2 drobné tůně. Za podpory programu POPFK od MŽP jsme v okrajové části Lučního rybníka a na navazujících mokřadech provedli prořezávku dřevin na ploše cca 900 m^2, strojně zde zrevitalizovali část zazemněného okraje rybníka (stržení rákosiny, tvorba tůněk) na ploše cca 500 m^2 a vyhloubili tůň o velikosti 125 m^2. Na vlastní náklady členů spolku jsme doplnili kameny u výpusti rybníka a zeminou doplnili korunu hráze

Obr. 32: Kosení části rákosiny Lučního rybníka – na jaře se zde množili skokani ostronosí (únor 2018)

Obr. 33: Revitalizace části litorálu Lučního rybníka na Lesnovských mokřadech (říjen 2018)

Obr. 34: Mozaikovité kosení louky nad Kulatinou (září 2018)

Obr. 35: Hloubení nové tůně nad Lučním rybníkem (říjen 2018)

2.9.4 **Pávovský rybníček** (Bedřichov u Jihlavy)

O plochu historického rybníčka u Pávova jsme zahájili péči v letošním roce. Na vlastní náklady jsme zde provedli opravu průrvy v hrázi a nastavení výšky hladiny tak, aby zde vznikla velká a mělká tůň.

Obr. 36: Úprava průrvy v hrázi u bývalého Pacovského rybníčku(říjen 2018)

2.9.5 **Hliniště** (Pavlov u Stonařova)

O tento mokřad na okraji obce Pavlov pečujeme od roku 2015. Za podpory Programu péče o krajinu a za pomoci obce Pavlov jsme zde v roce 2018 provedli mozaikovité kosení na ploše 2100 m^2, menší prořezávku dřevin a částečnou strojní obnovu velké centrální tůně na ploše 230 m^2.

Obr. 37: Částečná obnova centrální tůně na Hliništi (září 2018)

2.9.6 **Ochoz** (Olší nad Oslavou)

O mokřad pod Ochozem u Netína pečujeme od roku 2012. V letošním roce jsme zde za podpory Programu péče o krajinu provedli ruční pokosení luk na ploše 4 000 m^2, pokračovali jsme v mechanické likvidaci (vyrývání) invazního bolševníku velkolepého a na vlastní náklady jsme strojně na několik místech přerušili a ucpali meliorace, které zde nadměrně odváděly vodu z mokřadu.

Obr. 38: Úklid travní hmoty z mokřadu pod Ochozem (srpen 2018)

Obr. 39: Přerušování melioračních per za pomoci minibagru (říjen 2018)

2.9.7 **Dolní Bradlo** (Hosov)

O mokřady u rybníka Dolní Bradlo pečujeme od roku 2013. Za podpory programu POPFK od MŽP a Kraje Vysočina jsme zde v roce 2018 provedli ruční mozaikovité pokosení mokřadu na ploše cca 1500 m^2, strojně jsme zde zbudovali nové tůně o velikostech 290, 90, 85 a 70 m^2 a upravili jsme část stávajících tůní a jejich valů, aby se plocha lépe udržovala kosením.

Obr. 40: Mozaikovité kosení u tůní nad Dolním Bradlem (listopad 2017)

Obr. 41: Hloubení nové velké a mělké tůně pro kuňky u Dolního Bradla (říjen 2018)

2.9.8 **Jezírko Rosička** (Sedlejov)

V PP Rašelinné jezírko Rosička jsme prováděli první zásahy v roce 2013. V letošním roce jsme zde za podpory Kraje Vysočina strojně obnovili zazemněnou část jezírka na ploše 130 m^2, provedli menší prořezávku dřevin a opravili průsaky v hrázce jezírka (jak se při překopu ukázalo, jde původně o rybníček).

Obr. 42: Částečné odbahnění jezírka Rosička (září 2018)

Obr. 43: Kvůli revitalizaci bylo nutné přemístit a znovu usadit informační panel a lavičku (říjen 2018)

2.9.9 VVP Stříbro (Těchlovice u Stříbra)

V části bývalého vojenského prostoru u Stříbra jsme zahájili péči na podporu ohrožených druhů v roce 2014. Za podpory Programu péče o krajinu zde v roce 2018 proběhlo strojní stržení drnu s tvorbou mělkých tůněk (na ploše cca 1700 m^2) a strojně byly odbahněny dva zazemněné bývalé tankové zákopy. V lokalitě též probíhaly řízené pojezdy offroadů, které zajišťuje go-offroad.

Obr. 44: Vytyčování cenných tůní v ploše s možnými celoročními pojezdy offroadů (duben 2018)

Obr. 45: Odbahnění jednoho z bývalých tankových zákopů – dnes tůně (říjen 2018)

2.9.10 **VVP Rokycany** (Rokycany)

O části bývalého vojenského prostoru u Rokycan pečujeme od roku 2016. Za podpory Programu péče o krajinu jsme zde v letošním roce ručně mozaikovitě pokosili nejcennější části luk na celkové ploše 1200 m^2, udělali jsme zde drobnou prořezávku dřevin, strojně jsme strhli drn (s vyhloubením terénních prohlubní) na nejméně 1800 m^2 a obnovili jsme několik tůní.

Obr. 46: Mozaikovité kosení dlouhodobě neudržované louky ve VVP Rokycany (srpen 2018)

Obr. 47: Strhávání drnu na podporu kuňky žlutobřiché ve VVP Rokycany (říjen 2018)

2.9.11 **Jelení hora** (Hodice)

O malý lesní mokřad pod Jelení horou jsme zahájili péči v letošním roce. Vyhloubili jsme zde minibagrem čtyři tůně (60, 25, 25 a 10 m^2) a pokosili jsme mozaikovitě část mokřadu na ploše 1500 m^2. Realizace opatření byla podpořena z Programu péče o krajinu a od kraje Vysočina.

Obr. 48: Bagrování jedné z tůní pod Jelení horou (září 2018)

Obr. 49: Ruční kosení v lokalitě Jelení hora (listopad 2018)

2.9.12 Nádrž na Skalce – mokřadní učebna Skalka (Jihlava)

V letošním roce jsme zahájili péči o bývalé koupaliště - vodní nádrž na Skalce v Jihlavě. Za finanční podpory města Jihlava jsme zde odbahnili a vyčistili zátopu bývalého koupaliště, opravili jeho protrženou hráz, osadili výpustné zařízení (požerák, roura), vytvořili bezpečnostní přeliv, upravili do přírodě bližší podoby část koryta potoka pod nádrží a na přítoku a provedli drobnou prořezávku dřevin s vytvořením zimoviště z dřevní hmoty. Za spolupráce s ČSOP Jihlava zde postupně vytváříme mokřadní učebnu. V příštích měsících budou vyrobeny a usazeny tři informační panely, nádrž postupně napuštěna a učebna tím bude dokončena.

Obr. 50: Mladí ochránci přírody vytvářejí na Skalce zimoviště pro obojživelníky (říjen 2018)

Obr. 51: Odbahňování nádrže na Skalce probíhalo strojně i ručně (září 2018)

Obr. 52: Položení nové výpustné roury a oprava hráze (říjen 2018)

Obr. 53: Usazení dubového požeráku a vybudování přelivu (listopad 2018)

2.9.13 **Hosovské rybníčky** (Hosov)

Soustavnou péči o Hosovské rybníčky jsme zahájili v roce 2017 (dříve jsme zde prováděli jen menší opatření). V roce 2018 jsme za podpory města Jihlavy vyměnili výpustné zařízení spodního rybníčku a osadili sem nový dubový požerák. Dále jsme za podpory Programu péče o krajinu strojně vyhloubili drobnou tůň a obnovili dvě stávající. Kvůli nadbytku živin jsme prostřední rybníček letnili, byl tak skoro celou sezónu bez vody. V lokalitě jsme též pokosili část lučních ploch.

Obr. 54: Obnova jedné z tůní na Hosovských rybníčcích (září 2018)

Obr. 55: Usazení dubového požeráku na spodní hosovský rybníček (listopad 2018)

2.9.14 **Čertovina** (Vojtěchov u Hlinska)

V mokřadu pod obcí Čertovina jsme realizovali první opatření v letošním roce. Za podpory AOPK ČR jsme zde strojně vyhloubili tůň o velikosti 295 m^2 a v návaznosti na tůň jsme též mírně strhli drn husté suchozemské rákosiny. V ploše tůně bylo nutné přerušit a zacpat několik meliorací.

Obr. 56: Hloubení nové tůně pod Čertovinou (listopad 2018)

2.9.15 **Rameno Okrouhlík** (Lhota u Dřís)

V mokřadu v historickém slepém rameni Labe u Staré Boleslavi jsme v roce 2018 za podpory Programu péče o krajinu provedli menší prořezávku křovin (cca 190 m^2), z dřevní hmoty a pařezů jsme vytvořili zimoviště a strojně zde byly vyhloubeny tůně o velikostech 210, 150, 40 a 20 m^2.

Obr. 57: Začátek tvorby největší tůně v bývalém rameni Okrouhlík (říjen 2018)

2.9.16 **Nad Ovčírnou** (Uhřínovice)

O mokřady u Uhřínovic pečujeme od roku 2017. V letošním roce jsme zde ve spolupráci s vlastníkem a se studenty a žáky z Prahy a jihlavské ZŠ O. Březiny upravili tůně vybudované v předchozím roce (kameny do průlehů přes valy tůní), do tůní umístili mrtvé dřevo jako úkryt pro živočichy a vyhloubili jsme zde dvě nové drobné tůně. Při přívalových deštích v červnu 2018 byl val velké tůně poškozen a následně jsme jej ve spolupráci s vlastníkem pozemku opravili.

Obr. 58: První fáze opravy poškozeného valu u velké tůně nad Ovčírnou (červen 2018)

2.9.17 **Svatý Antonínek** (Krakovec)

V lokalitě pod sv. Antonínkem u Krakovce jsme v roce 2018 vyhloubili novou nivní tůň o velikosti 200 m^2. Dále byly provedeny související nutné terénní úpravy – zpovolnění okrajů tůně a snížení terénu (potok je zde zahlouben a hladina vody v tůni odpovídá hladině vody v potoku). Realizace opatření byla podpořena z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny.

Obr. 59: Dokončování nivní tůně pod Krakovcem (listopad 2018)

2.9.18 Mokřady u Bakovského potoka (Hřešice)

O mokřady v nivě Bakovského potoka u Hřešic jsme zahájili péči v roce 2015. V roce 2018 jsme zde za podpory Programu péče o krajinu dvakrát pokosili rákosiny u tůní (plocha 1800 m^2) a strojně jsme zbudovali nové tůně u velikostech 140, 50 a 25 m^2. Částečně jsme též na vlastní náklady odbahnili poměrně zazemněnou velkou tůň z roku 2015.

Obr. 60: Hloubení nové tůně 140 m^2 bylo velmi komplikované kvůli výraznému podmáčení (říjen 2018)

2.9.19 U Brůdku (Hřešice)

Na mokřadu U Brůdku u Hřešic jsme letos provedli menší prořezávku dřevin a hlavně zbudovali nové tůně o velikostech 290, 150 a 65 m^2, a to za podpory programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny.

Obr. 61: Strojní hloubení tůní v lokalitě U Brůdku (říjen 2018)

2.9.20 **Mukařka** (Batelov)

O lokalitu Mukařka jsme začali pečovat v roce 2014. V letošním roce jsme zde na vlastní náklady strojně upravili valy u tůní a opravili místa průsaků, upravili stružku od studánky do přírodě bližší podoby (byla napřímena) a vyhloubili jednu menší tůň a dvě mikrotůňky.

Obr. 62: Úprava valu u tůně na Mukařce kvůli lepší údržbě a oprava průsaků (leden 2018)

2.9.21 **Popický rybník** (Popice u Jihlavy)

Na mokřadech nad Popickým rybníkem probíhá naše péče již od roku 2010, od roku 2016 pak i na mokřadech pod Popickým rybníkem. V roce 2018 jsme zde za podpory Programu péče o krajinu mozaikovitě pokosili louky na celkové ploše 4000 m^2, a ve spolupráci s AdFontes jsme zde vyhloubili novou drobnou tůň. Lokalita je v užívání Pobočky ČSO na Vysočině, spolek Mokřady je kolektivním členem ČSO a o lokalitu se stará.

Obr. 63: Úklid travní hmoty nad Popickým rybníkem (srpen 2018)

Obr. 64: Nová tůň od studentů AdFontes u Popického rybníka (květen 2018)

2.9.22 Na hranici - lesní tůň u Popic (Vílanec)

V roce 2018 jsme strojně obnovili malou lesní tůň mezi Popicemi a Vílancem, o velikosti zhruba 80 m^2. Akce byla podpořena krajem Vysočina.

Obr. 65: Obnovování malé lesní tůně u Popic (listopad 2018)

2.9.23 **Brejlovský rybník** (Křižanov)

O mokřad pod Brejlovským rybníkem pečujeme již od roku 2013. V letošním roce jsme zde opět za podpory Programu péče o krajinu mozaikovitě pokosili louku na ploše 1400 m^2. Také jsme přesadili mladé olše, které byly chybně vysazené do cenné části louky.

Obr. 66: Stahování travní hmoty z pokosené louky pod Brejlovským rybníkem (srpen 2018)

2.9.24 **Mokřadní učebna Kalvárie** (Jihlava)

U rybníka Kalvárie na Březinkách v Jihlavě jsme v roce 2016 vybudovali tzv. mokřadní učebnu. V roce 2018 jsme zde na vlastní náklady prováděli údržbu této „učebny“, která spočívala v kosení části travnatých ploch u tůní a u poválkového chodníku a spolu se ZŽ Otokara Březiny jsme zde ručně obnovili zazemněné tůně a zavodňovací stružku.

Obr. 67: Obnovené tůně v mokřadní učebně Kalvárie v Jihlavě (říjen 2018)

2.9.25 V Seči (Jersín)

O lokalitu V Seči (konkrétně dolní rybník v soustavě) pečujeme od roku 2015. V letošním roce jsme zajišťovali běžnou péči o loni letněný a letos již plně napuštěný rybník – kosení hráze, dosazení candátů na potlačení střevličky východní apod.

Obr. 68: Rybník V Seči dolní s malým bobřím hradem v popředí (květen 2018)

2.9.26 Mokřady v Řehořově (Řehořov)

V Řehořově se již od roku 2006 staráme o obojživelníky, rozmnožující se v místní požární nádrži. Od roku 2017 též pečujeme o malý mokřad nad rybníkem Pod Vsí. V roce 2018 jsme zde za podpory Programu péče o krajinu provedli opakované ruční kosení na ploše 230 m^2.

Obr. 69: Ruční kosení u tůní v Řehořově (srpen 2018)

2.9.27 Žleby - Pastouška

V lokalitě Žleby (též Pastouška) jsme zahájili péči v roce 2012. Za podpory programu Ochrana biodiverzity od ČSOP jsme zde letos provedli mozaikovité pokosení na celkové výměře 1600 m^2 a dále jsme zde na vlastní náklady rozřezali a uklidili vyvrácenou vrbu do strojně kosené louky.

Obr. 70: Pokosená luční plocha u tůní v centrální části lokality Žleby (listopad 2018)

2.9.28 Olšinský rybník (Rudolec)

U Olšinského rybníka v PP Rybníky u Rudolce jsme v roce 2016 vyhloubili tři tůně. V letošním roce jsme za podpory kraje Vysočina okolí tůní (plocha cca 1500 m^2) pokosili.

Obr. 71: Kosení u největší z tůní u Olšinského rybníka (listopad 2018)

2.9.29 **Nadějovské nivy** (Nadějov)

O mokřady pod Obecním rybníkem u Nadějova pečujeme od roku 2012. V letošním roce jsme zde za podpory programu Ochrana biodiverzity od ČSOP pokosili část rákosin u tůní na celkové ploše 800 m^2.

Obr. 72: Kosení rákosin u tůní u Nadějova (listopad 2018)

2.9.30 **U Měšína** (Měšín)

O mokřad nedaleko Měšína se staráme od roku 2012. V roce 2018 jsme zde na vlastní náklady provedli drobnou prořezávku náletových dřevin a mozaikovitě pokosili nejcennější plochy v okolí tůní.

Obr. 73: Pohrabaná hmota z kosení v okolí tůní u Měšína (prosinec 2018)

3. VÝSLEDKY PRÁCE 2018

Na následujících fotografiích jsou prezentovány vybrané záběry z některých lokalit, kde byla v roce 2018 prováděna managementová opatření a další zajímavé fotografie z jiných lokalit.

Obr. 74: Porost rdestu alpského v tůni ve zrevitalizované části nad Kulatinou na Lesnově (září 2018)

Obr. 75: Zrevitalizované koryto potoka na Lesnově obstálo i při přívalových deštích (červen 2018)

Obr. 76: Luční rybník po revitalizaci části litorálu se postupně plní vodou (leden 2019)

Obr. 77: Rozmanitá vegetace v litorálu rybníka V Seči dolní (srpen 2018)

Obr. 78: Velká tůň nad Kulatinou po potřebných úpravách – mírné rozšíření a úprava valu (prosinec 2018)

Obr. 79: Stržený drn s mělkými tůněmi pro kuňku žlutobřichou ve VVP Rokycany (říjen 2018)

Obr. 80: Opravená a vyčištěná nádrž na Skalce – nová mokřadní učebna v Jihlavě (prosinec 2018)

Obr. 81: Opravená hráz nádrže na Skalce, s kamenným přelivem a přírodě blízké koryto (prosinec 2018)

Obr. 82: Tůň na Vílanecké střelnici, půl roku od vyhloubení (duben 2018)

Obr. 83: Ještěrka živorodá se vyhřívání na kameni u tůně nad Popickým rybníkem (květen 2018)

Foto: Jan Karbus

Obr. 84: Naplněné tůně v lokalitě U Brůdku u Hřešic (prosinec 2018)

Obr. 85: Pestrý luční porost nad Rančířovským Okrouhlíkem (květen 2018)

Obr. 86: Tůně nad Babincem u Hřešic (duben 2018)

Obr. 87: Dokončená tůň pod Čertovinou, v té době ještě bez vody (listopad 2018)

Obr. 88: Horní Hosovský rybníček, na nižší hladině a bez ryb (červenec 2018)

Obr. 89: Nová nivní tůň pod sv. Antonínkem u Krakovce těsně po dokončení (listopad 2018)

Obr. 90: Téměř naplněná lesní tůň Na hranici u Popic (prosinec 2018)

Obr. 91: Tůň ve zrevitalizované části mokřadu nad Kulatinou po 10 měsících od vyhloubení (září 2018)

4. VÝHLED NA DALŠÍ ROKY

I v dalších letech chceme navázat na dosavadní úspěšnou práci. Chceme nadále pokračovat v péči o stávající lokality a chceme se také pokusit vyjednávat s vlastníky a úřady možnosti realizací opatření na dalších lokalitách v kraji Vysočina i jinde v ČR. Chceme se i nadále ve své práci zaměřovat zejména na podporu zadržení vody v krajině a podporu populací nejohroženějších druhů obojživelníků – mj. čolka velkého, kuňky ohnivé, ropuchy krátkonohé, kuňky žlutobřiché a skokana ostronosého. Minimálně tyto druhy si podle nás zvýšenou pozornost zasluhují.

Chceme také pokračovat v pořádání akcí pro veřejnost, a to každý rok nejméně tři akce v terénu, i se zapojením veřejnosti do prací („Pojďte s námi za žábami“, „Společné bagrování“ a „Žabí den - Save the Frogs Day“) a nejméně jednu přednášku či besedu.

Nadále chceme spravovat a rozvíjet naše obě internetové stránky tak, aby obsahovaly co nejvíce kvalitních informací o obojživelnících, mokřadech, tůních a dostatek praktických informací o vytváření a péči o tyto významné biotopy v krajině.

MOKŘADY
OCHRANA A MANAGEMENT